

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČESKÉ KONFERENCE REKTORŮ ZA ROK 2003

*Předloženo na Výročním shromáždění České konference rektorů - Praha, 26. 2. 2004 -
předsedou České konference rektorů Prof. Ing. Ivanem Wilhelmem, CSc., a Plénem ČKR
schváleno.*

Výroční zpráva o činnosti České konference rektorů (ČKR) za rok 2003 je strukturována podle jednotlivých oblastí, ve kterých ČKR působí. Není výčtem všech akcí, kterých se ČKR jako orgán zúčastnila, a není také výčtem těch aktivit, kterých se zúčastňovali jednotliví rektori a rektorky jménem své vysoké školy. Má posloužit jako materiál, popisující konkrétní kroky a snahy představitelů českých vysokých škol v rámci orgánů vysokoškolské reprezentace.

Mezinárodní vztahy.

ČKR vystupuje v mezinárodních aktivitách buď jako reprezentant českého vysokého školství, anebo jako koordinační subjekt mezinárodních aktivit českých vysokých škol. ČKR je kolektivním členem Evropské univerzitní asociace (EUA), kde aktivně přispívá k tvorbě „evropské“ univerzitní politiky. V průběhu roku 2003 (březen) to byla zejména účast na Valném shromáždění EUA v Bristolu orientovaném především na efektivní převádění výsledků výzkumu do praktického využívání. Dále se ČKR významně podílela na přípravě deklarace EUA o výzkumu a vývoji na vysokých školách, která byla přijata na plenárním shromáždění této asociace v Grazu. Další akcí byla konference EUA v Cluji zaměřená na „Joint Degrees Programmes“, na přípravě jejíhož programu se ČKR podílela v rámci Rady EUA (EUA Council).

Pro další vývoj Evropského univerzitního prostoru byl důležitý Summit ministrů evropských zemí v Berlíně, kterého se sice zástupce ČKR přímo nezúčastnil (ze zdravotních důvodů), avšak na přípravě textu komuniké, které bylo na tomto summitu přijato, se podílel jak zástupce ČKR, tak i MŠMT. Přijaté komuniké dále posunulo a konkretizovalo proces vývoje vysokoškolského vzdělávání nastartovaný Boloňskou deklarací (1999) a Pražským komuniké (2001). V období těsně před vstupem ČR do EU je prohlubování zapojení našich vysokých škol do různých typů evropských programů a sítí spolupracujících institucí jak vědeckých tak i vzdělávacích zcela klíčovou aktivitou, determinující jejich další kvalitativní rozvoj. ČKR se zúčastňuje pravidelně i práce Výboru pro vysoké školy a vědu Rady Evropy, který se zabývá postavením a činností vysokých škol zemí, které Rada Evropy sdružuje. Říjnové zasedání tohoto výboru ve Štrasburku bylo věnováno zejména dalšímu vývoji boloňského procesu od berlínského summitu do roku 2005.

Tradiční pracovní setkání ČKR a Slovenské rektorské konference (SRK), která jsou střídavě pořádána jednou ze zúčastněných stran, proběhlo na Univerzitě Hradec Králové s cílem praktické výměny zkušeností činnosti vysokých škol v nové právní úpravě v obou zemích. Nadstandardní spolupráce ČKR a SRK byla v roce 2003 rozšířena o spolupráci s Německou konferencí rektorů společným německo-slovensko-českým seminářem na Univerzitě v Regensburgu věnovaným rozvoji regionální spolupráce zúčastněných vysokých škol.

V září 2003 bylo v Praze zasedání Administrativní rady Mezinárodní asociace univerzit (řídící orgán této asociace) s následnou mezinárodní konferencí o vysokoškolském vzdělávání a aspektu trvale udržitelného rozvoje. Tyto akce byly rovněž zaštitěny ČKR.

Vzdělávací činnost.

Intenzivní přestavba studijních programů do struktury bakalářský studijní program plus navazující magisterský program (Bc+NMgr) ve smyslu Boloňské deklarace je v prostředí ČKR prodiskutovaným tématem, které bylo v dřívějším období jednoznačně podpořeno. Jisté zvolnění v tempu restrukturalizace studijních programů je otázkou specifické situace na jednotlivých fakultách, kterou lze z pozice ČKR pouze velmi obtížně reálně ovlivnit. Při vědomí nezávislosti rozhodování Akreditační komise ČR se shodlo plénum ČKR na tom, že vhodnou cestou k zintenzivnění činnosti restrukturalizace studijních programů je přímé jednání a vyjasňování stanovisek obou těchto orgánů. Proto se předseda AK na pozvání ČKR zúčastnil několikrát jejího zasedání s aktuálním bodem programu posuzování návrhů akreditace studijních programů. AK se po zvážení situace rozhodla zvát pravidelně představitele ČKR jako hosta svých zasedání.

Relativně nejsložitější úlohou, vyžadující nejvíce času k projednání v rámci projektu „Rozvoj veřejných vysokých škol – finanční podmínky a předpoklady“, bylo věcné vyhodnocení relativní ekonomické náročnosti studijních programů a navržení tzv. koeficientů ekonomické náročnosti. Závěrem těchto diskusí bylo konstatování, že řazení studijních programů do šesti nákladových skupin v dané relaci je optimální, včetně stanovení konkrétních hodnot koeficientů (s výjimkou jednoho studijního programu). Pro přesnější ověření ekonomické náročnosti by bylo zapotřebí mnohem přesnějších vstupních dat, přičemž nelze počítat s tím, že i v tomto případě by došlo ke zpřesnění znamenající významný finanční přínos. Jednoznačný závěr tohoto projektu týkající se dokladu o chronickém podfinancování vzdělávacích činností pomohl při konstrukci rozpočtu 2004, který obsahuje meziroční navýšení těchto prostředků o 15,7 %.

ČKR se na svých zasedáních permanentně zabývala otázkou hodnocení kvality činnosti vysokých škol, protože jí přisuzuje jednu z nejvyšších priorit. Pro udržení a upevnění dobré pozice českých vysokých škol v mezinárodním srovnání je nezbytné zavést metodiku kontinuálního hodnocení kvality nejen tvůrčích, ale zejména vzdělávacích činností. Bez transparentní metody hodnocení a řízení kvality vzdělávacích činností nelze pomýšlet na hlubší propojení českých vysokých škol s prestižními zahraničními partnery a na intenzivní působení v evropských vzdělávacích programech.

Tvůrčí činnosti.

Hlavní důraz činnosti ČKR ve vztahu k rozvoji tvůrčích činností na vysokých školách byl kladen na řešení problému chronické podfinancovanosti v tomto oboru činností. Toto konstatování, i apel na kompetentní orgány ČR, je obsaženo ve všech usneseních ČKR, přijatých v roce 2003 (bod 2 Usnesení 68. zasedání Pléna ČKR v Brně, bod 2 Usnesení společného zasedání Pléna ČKR a Pléna SRK v Hradci Králové, bod 1 Usnesení 70. zasedání Pléna ČKR v Brně, bod 3 Usnesení 71. zasedání Pléna ČKR v Pardubicích, bod 1 Usnesení

72. zasedání Pléna ČKR v Uherském Hradišti). ČKR se snažila permanentně upozorňovat politiky i veřejnost na narůstající rozpor v potřebách a možnostech českých vysokých škol.

V roce 2003 byl dokončen projekt „Rozvoj veřejných vysokých škol – finanční podmínky a předpoklady“, iniciovaný a vedený ČKR. Je výsledkem dvouleté práce širokého týmu akademických pracovníků a MŠMT. Materiál věcně potvrzuje, že české vysoké školství je dlouhodobě nedostatečně financováno jak z hlediska potřeb vzdělávacích činností, tak i činností tvůrčích. Nedostatek finanční podpory omezuje nejen kvalitní uměleckou činnost vysokých škol, ale i činnost vědeckou, výzkumnou a vývojovou. Tato situace se již v současnosti začíná projevovat na stagnaci těchto aktivit zejména v mezinárodním kontextu a znamená počátek omezování konkurenceschopnosti českých vysokých škol, našich absolventů všech stupňů a v posledku i celé české ekonomiky. Trvale narůstající průměrný fyzický věk vědeckých pracovníků řešitelských týmů, zastaralost přístrojového vybavení a omezenost informačních zdrojů znamená již v současnosti omezenou kvalitu tvůrčích činností na českých vysokých školách a v důsledku pak znamená relativní omezení naší účasti v evropských programech a dalších mezinárodních aktivitách. Současný katastrofální nedostatek vědeckých a uměleckých autorit středního věku bude problémem, se kterým se české vysoké školy budou potýkat delší dobu. Perspektivu nápravy této situace nelze v současnosti odhadnout vzhledem k tomu, že se nepodařilo přesvědčit politiky o těchto potřebách vysokých škol a jejich finanční podpoře. V oblasti podpory výzkumných záměrů a specifikovaného výzkumu na vysokých školách, jakožto dvou základních forem institucionální podpory výzkumu a vývoje, nedošlo k žádnému meziročnímu navýšení finančních prostředků. Tento stav rozhodně nelze pokládat za uspokojivý.

Legislativní činnost.

Vzhledem k tomu, že ČKR je v legislativním procesu ČR připomínkovým místem právních norem, týkajících se vysokoškolského vzdělávání a výzkumu a vývoje, posuzuje předložené materiály před projednáním na zasedání vlády. V průběhu minulého roku se tak ČKR vyjadřovala k řadě zákonných norem, z nichž patrně nejzávažnější z hlediska našich činností byl návrh zákona o financování výzkumu a vývoje z veřejných rozpočtů. Bohužel, není znám případ projednání, kdy by připomínky ČKR byly v procesu schvalování takové normy zapracovány do textu.

Vnitřní vztahy.

Prezentace ČKR ve veřejnosti byla jednoznačně propojena komunikací s politickou reprezentací státu. Protože se podařilo finalizovat projekt „Rozvoj veřejných vysokých škol – finanční podmínky a předpoklady“, byla tato komunikace soustředěována nejprve na prezentaci výsledků tohoto projektu a posléze na návrh reformy vysokého školství ČR, jak byla navrhována na základě výsledků uvedeného projektu. Kromě jednotlivých příspěvků rektorů ve sdělovacích prostředcích byl souhrnnou společnou akcí ČKR a RVŠ diskusní kulatý stůl „Je naše vysoké školství českým národním zájmem?“ pořádaný v Karolinu před referendem o vstupu ČR do EU.

Důležitým krokem při celkové přípravě reformy vysokého školství byla návštěva Předsednictva ČKR u předsedy vlády ČR. Význam tohoto kroku byl jednak v přímé diskusi s premiérem o potřebách vysokých škol před finalizací rozpočtu ČR na rok 2004, jednak

odezva této diskuse v médiích. Jistým pokračováním dialogu s premiérem byla jeho účast na zahájení akademického roku ČVUT v Praze v Betlémské kapli.

O výrazném zlepšení komunikace mezi ČKR a představiteli MŠMT není již dnes pochyb. Nehledě na skutečnost, že tato nadmíru pozitivní změna, daná především osobním přístupem ministryně a jejího náměstka pro vědu a vysoké školství, znamená optimističtější výhled pro projednávání vysokoškolské problematiky jak ve vládě, tak v parlamentu. Jistým zklamáním v tomto ohledu bylo v roce 2003 projednávání rozpočtu vysokých škol v Rozpočtovém výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které vyprovokovalo akademickou obec k otevřeným protestním akcím, jež pak vedly k jisté nápravě situace. Pozitivním signálem těchto akcí je jednak fakt, že se akademická obec dokáže v případě potřeby zaktivizovat ke konkrétním krokům, jednak skutečnost, že svoje požadavky dokážeme prosazovat důraznou, nicméně slušnou formou. Celkový ohlas těchto kroků a postojů akademické obce a její reprezentace ve veřejnosti je pozitivní a dává dobrou výchozí pozici pro budoucnost.